

HU

HU

HU

EURÓPAI BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2009.12.22.
COM(2009)698 végleges

**A BIZOTTSÁG JELENTÉSE A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK,
AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK
BIZOTTSÁGÁNAK**

SAPARD ÉVES JELENTÉS – 2008. ÉV

SEC(2009)1715

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK

SAPARD ÉVES JELENTÉS – 2008. ÉV

1. BEVEZETÉS

2000-ben az Európai Unió (EU) a Speciális Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Csatlakozási Program, a SAPARD létrehozásával megerősítette a tíz kelet- és közép-európai tagjelölt ország vidékfejlesztését célzó előcsatlakozási támogatást. A program végrehajtására a maga nemében egyedülálló megközelítést választottak: a teljesen „decentralizált irányítás” révén a felelősséget teljes mértékben a tagjelölt országok nemzeti hatóságaira ruházták, és ezáltal lehetővé vált a Sapard megvalósítása. Az egyik célkitűzés számos kisebb léptékű vidékfejlesztési projekt végrehajtása, a másik pedig a közösségi vívmányokat a csatlakozáskor alkalmazni képes struktúrák létrehozása volt. A SAPARD végrehajtására vonatkozó részletes információk az Európai Bizottság honlapján közzétett korábbi éves jelentésekben találhatók (http://ec.europa.eu/agriculture/external/enlarge/publi/index_en.htm).

E jelentés elsősorban a SAPARD Bulgáriában, Romániában és Horvátországban történő pénzügyi végrehajtásával foglalkozik, tekintettel arra, hogy az Európai Unióhoz 2004. május 1-jén csatlakozott nyolc érintett tagállam SAPARD-programjai lezárultak. 2004 folyamán ezen új tagállamok már nem SAPARD-programjaik, hanem a csatlakozás utáni vidékfejlesztési programok keretében kezdtek szerződéseket kötni. A SAPARD-programjaik végső kedvezményezettjei számára történő kifizetések 2006 vége felé befejeződtek.

Az Európai Unióhoz 2007. január 1-jén csatlakozott Bulgária 2007. október 31-től, Románia pedig 2007. július 31-től a SAPARD keretében szintén nem kötött több szerződést a végső kedvezményezettekkel.

Horvátország programját egy 2006. február 8-i bizottsági határozat hagyta jóvá. A pénzügyi támogatás kezelésének átruházásáról szóló, 2006. szeptember 29-i 2006/658/EK bizottsági határozattal Horvátország jogosulttá vált a SAPARD-pénzeszközök igénybevételére. A végső kedvezményezettekkel való szerződéskötés, valamint a pénzügyi teljesítés 2008-ban folytatódott.

2. A PROGRAM VÉGREHAJTÁSA ÉS IRÁNYÍTÁSA

A 2005. évi SAPARD éves jelentés többek között értékelte a célkitűzések végrehajtását azon nyolc új tagállam vonatkozásában, ahol a szerződéskötés véget ért. Hasonló elemzést tartalmaz Bulgária és Románia tekintetében a 2007. évi éves SAPARD jelentés, miután 2007-ben e tagállamokban is befejeződött a szerződéskötés.

2.1 A végrehajtás főbb eredményei¹

Mivel 2007-ben Bulgária és Románia a SAPARD keretében nem kötött több szerződést a végső kedvezményezettekkel, 2008-ban a programok végrehajtása elsősorban a pénzügyi végrehajtásra és az ellenőrzési kérdésekre összpontosult. 2008-ban már csak Horvátország köthetett szerződést a végső kedvezményezettekkel az uniós pénzeszközök igénybevételére.

A 2000 és 2006 között a SAPARD keretében a kedvezményezett országok részére különített források 2008 végén összesen 2936 millió EUR-t tettek ki, amelyből 1334,1 millió EUR-t az Unióhoz 2004-ben csatlakozott nyolc érintett tagállam² számára, 1601,9 millió EUR-t pedig Bulgária, Románia és Horvátország számára került odaítélésre.

Ezen időszak alatt a Bizottság ténylegesen összesen 2446,4 millió EUR-t³ fizetett ki, amely a nyolc új tagállam esetében az odaítélt összeg 99,6%-át, Bulgária, Románia és Horvátország esetében pedig az odaítélt összeg 69,8%-át jelenti.

A Litvánia és Lengyelország felé teljesített zárókifizetésekkel 2008-ban lezárultak a litvániai, lettországi és lengyelországi programok. Lettország esetében, ahol végül a bejelentett, uniós forrásból támogatható kiadások euróban kifejezett összege a program keretében rendelkezésre álló alapoknak csak a 88%-át tették ki, a fennmaradó összeg Bizottságnak történő visszafizetésére irányuló visszafizetési utasítás került kibocsátásra. Az érintett nyolc tagállamban a több mint 34 000 szerződéses projekt 1448 millió EUR közösségi hozzájárulást kapott. A SAPARD-ról a vidékfejlesztésre történő áttérésre vonatkozó szabályok értelmében az új tagállamok a SAPARD keretében fennmaradó többéves kötelezettségeiket a 2004–2006-os átmeneti vidékfejlesztési programjaik keretében fedezhették.

A 2008 során végbement fejlődés – amelynek mutatója a Bizottság Bulgária, Románia és Horvátország⁴ számára végrehajtott kifizetései voltak – lelassult, ami többek között azzal magyarázható, hogy Bulgáriában és Romániában problémák merültek fel az ellenőrzéssel kapcsolatban, valamint azzal, hogy Horvátországban a kedvezményezettek csak kis mértékben vették igénybe a rendelkezésre álló forrásokat. A programok kezdete óta végrehajtott kifizetések aránya a három ország rendelkezésére álló alapok százalékában mérve – összehasonlítva a 2006 és 2007 végi 46%, illetve 62%-kal – 2008 végén 69,8% volt.

2007. július 31-én – vagyis azon a napon, amikortól Románia nem kötött több szerződést a végső kedvezményezettekkel – a szerződésekben lekötött összeg 1132 millió EUR-t tett ki. 2008 végén ez az összeg megközelítőleg 1066 EUR-ra csökkent, amely uniós forrás több mint 4500 projekt – amelyből mintegy 4000 már lezárult – között oszlott meg. A 6%-os csökkenés a törölt projektekből adódik.

A programra elkülönített teljes összeg 87%-át megtestesítő három legnagyobb intézkedés – a „Mezőgazdasági üzemekben végrehajtott beruházás”, a „Mezőgazdasági és halászati termékek feldolgozása és forgalmazása” és „A vidéki infrastruktúrára irányuló beruházások” – 3300 jóváhagyott projektet ölelt fel, amelyből 2008 végére mintegy 3000 lezárult. 2008

¹ Az A. és B. melléklet horizontális áttekintést nyújt.

² Cseh Köztársaság (CZ), Észtország (EE), Lengyelország (PL), Lettország (LV), Litvánia (LT), Magyarország (HU), Szlovákia (SK), Szlovénia (SI).

³ Előfinanszírozási és visszatérítési kifizetések valamennyi érintett országnak.

⁴ Adatok a C. mellékletben országok szerinti bontásban.

végén a program kezdete óta Romániának folyósított kifizetések – beleértve az előlegeket is – 843,5 millió EUR-t tettek ki, vagyis a SAPARD-programra elkülönített források 72,7%-át.

2007. október 31-én – vagyis azon a napon, amikortól Bulgária nem kötött több szerződést a végső kedvezményezettekkel – a szerződésekben lekötött összeg 458 millió EUR-t tett ki. 2008 végén ez az összeg megközelítőleg 376 millió EUR-ra csökkent, amely uniós forrás több mint 2700 projekt – amelyből több mint 2100 már lezárult – között oszlott meg. A 18%-os csökkenés a törölt projektekből adódik.

A programra elkülönített teljes összeg 80%-át megtestesítő három legnagyobb intézkedés – a „Mezőgazdasági üzemekben végrehajtott beruházás”, a „Mezőgazdasági és halászati termékek feldolgozása és forgalmazása”, beleértve a „Nagykereskedelmi piac” és a „Gazdasági tevékenységek fejlesztése és diverzifikációja” elnevezésű alintézkedést is – 2300 jóváhagyott projektet ölelt fel, amelyből 2008 végére több mint 1900 lezárult. A források 2007 végén és 2008-ban tapasztalt lassú felhasználása következtében 2008-ban 27,6 millió EUR értékű uniós kötelezettségvállalás automatikus visszavonására került sor, 2009-ben várhatóan ez 45,7 millió EUR-t érint; a program számára kezdetben elkülönített teljes összeg (444,7 millió EUR) így 16%-kal 371,4 millió EUR-ra fog csökkenni.

2008 végén a program kezdete óta Bulgáriának folyósított kifizetések – beleértve az előlegeket is – 265,2 millió EUR-t tettek ki, vagyis a SAPARD-programra elkülönített források 63,6%-át.

Horvátország 2006 februárjában elfogadott SAPARD-programja – amelyre vonatkozóan a támogatás kezelését 2006 szeptemberében ruházták át Horvátországra – a 2006. évre vonatkozó éves finanszírozási megállapodás értelmében 25 millió EUR összegű pénzforrást kapott. Az összeget a „Mezőgazdasági üzemekben végrehajtott beruházás” és a „Mezőgazdasági és halászati termékek feldolgozása és forgalmazása” elnevezésű intézkedésekre különítették el.

2008 végén még történt szerződéskötés az uniós pénzeszközök igénybevételére. Az említett időpontban lekötött összegek 10,5 millió EUR körül voltak, ez a program számára elkülönített összeg 42%-ának felel meg. A 33 jóváhagyott projektből 2008 végére 16 zárult le. 2008 végén a program kezdete óta Horvátországnak folyósított kifizetések – beleértve a 7,2 millió EUR összegű előleget is – 9,5 millió EUR-t tettek ki, vagyis a SAPARD-programra elkülönített források 37,9%-át.

2008 végéig az összes SAPARD-program keretében a végső kedvezményezetteknek kifizetett közforrások teljes összege 3415 millió EUR volt (2007 végén 3113 millió EUR), ebből a közösségi hozzájárulás 2562 millió EUR-t tett ki (2007 végén 2333 millió EUR-t). Mivel a SAPARD-program keretében megvalósuló befektetések nagy része jövedelemtermelő befektetés, amelyeket 50%-ig közforrásokból fedeznek, a SAPARD-eszköz keretében megvalósuló közösségi támogatás teljes közvetlen hatása – beleértve a magánfinanszírozást is – befektetésekben és szolgáltatásokban eléri a mintegy 6123 millió EUR-t (2007 végén 5683 millió EUR-t). Következésképpen a Közösség által a SAPARD keretében nyújtott minden egyes euro 2,39 EUR befektetést eredményez. Ez az arány az elmúlt három évben nem változott.

3. A CÉLKÍTŰZÉSEK MEGVALÓSÍTÁSÁNAK ÉRTÉKELÉSE

A 2005. és a 2007. évi éves SAPARD jelentés a célkitűzések tekintetében részletesen értékelte a SAPARD-eszköz közvetlen hatását a kezdeti tíz kedvezményezett országban. Megállapítást nyert, hogy a SAPARD keretében finanszírozott különböző intézkedések hozzájárultak a fenntartható gazdasági fejlődéshez, a környezet és az életkörülmények javulásához, valamint a munkahelyteremtéshez a vidéki térségekben, a mezőgazdasági üzemekben és az élelmiszeripar területén végrehajtott beruházások pedig különösen elősegítették az uniós előírások betartását.

A már lezárt nyolc program – 2008-ban még folyamatban lévő – utólagos értékelése keretében horizontális értékelésre is sor kerül. Hasonló értékelés készül majd a programok Bulgáriában, Romániában és Horvátországban történő lezárását és utólagos értékelését követően.

4. A PROGRAM VÉGREHAJTÁSA ÉS IRÁNYÍTÁSA

4.1 A program végrehajtásának felügyelete

2008-ban az EU a nyomon követés és az értékelés területén továbbra is szorosan együttműködött a kedvezményezett Bulgáriával, Romániával és Horvátországgal. A folyamatban lévő nyomon követés mellett 2008-ban hat ellenőrzési bizottsági ülésre is sor került.

Bulgária programjának módosítására vonatkozóan két, Horvátország programjának módosítására vonatkozóan egy bizottsági határozat került elfogadásra 2008-ban⁵. A Horvátországra vonatkozóan elfogadott módosítás fő célja a pénzügyi táblázat kiigazítása volt, hogy ezáltal a források kizárólag a két elfogadott intézkedésre összpontosuljanak, a program jobban igazodjon a csatlakozás előkészítésével kapcsolatos szükségletekre, valamint hogy a forrásfelhasználás javuljon.

A Bulgária programjának módosítására vonatkozó 2008. évi első bizottsági határozat a pénzügyi táblázatok kiigazítására irányult, amelynek keretében figyelembe vették a szerződéskötések és a végrehajtás tényleges állapotát. A 2008-ban elfogadott másik módosító bizottsági határozat a pénzügyi táblázatokot a tekintetben módosította, hogy a 2004. évre vonatkozó éves finanszírozási megállapodást illetően megjelenjen a 27,6 millió EUR mértékű kötelezettségvállalás visszavonása. Az előírt összegnek arról a részéről van szó, amelyet nem egyenlítették ki előlegfizetéssel, illetve amely tekintetében 2007 végéig nem nyújtottak be a Bizottsághoz elfogadható kifizetés iránti kérelmet a 2006. évre vonatkozó éves finanszírozási megállapodás szerint.

4.2 Jogszabályi keret

2008 decemberében a Bizottság a Bulgáriával, Romániával és Horvátországgal aláírt, 2006. évre vonatkozó éves finanszírozási megállapodást érintő automatikus visszavonásra vonatkozó határidőt 2008 végéről 2009 végére módosítva meghosszabbította, hogy a SAPARD keretében szerződött projektek 2009 végéig történő kifizetésével lehetőséget adjon az érintett országoknak a források nagyobb mértékű felhasználására.

⁵ D. melléklet.

Mivel 2008 a fennmaradó SAPARD programok (Bulgária, Románia és Horvátország) végrehajtása tekintetében az utolsó előtti év, az érintett rendeletek 2008-ban nem változtak.

A SAPARD-ot érintő utolsó jogszabály a 2007. március 8-i 248/2007/EK bizottsági rendelet, amely – az immár tagállam – Bulgária és Románia esetében külön rendelkezik a SAPARD-programról a vidékfejlesztési programozásra történő áttérésről, valamint a SAPARD éves finanszírozási megállapodások és a többéves finanszírozási megállapodások alkalmazhatóságának fenntartásáról.

5. AZ IRÁNYÍTÁS ÁTRUHÁZÁSÁVAL, VALAMINT A PÉNZÜGYI ÉS EGYÉB ELLENŐRZÉSEKKEL KAPCSOLATOS TEVÉKENYSÉGEK

5.1 Naprakész tájékoztatás a támogatások irányításának átruházásáról és az ellenőrzési látogatásokról⁶

A SAPARD-támogatás irányításának átruházásáról a Bizottság tájékoztatja a tagjelölt országokat. 2008-ban bizottsági határozat közzétételére és átruházási ellenőrzési látogatásra nem került sor.

A 2000. június 7-i 2222/2000/EK bizottsági rendelet 3. cikkének (3) bekezdése értelmében a Bizottság figyelemmel kíséri az említett rendeletben – így annak mellékletében – szereplő feltételek és rendelkezések folyamatos betartását. Ennek alapján két ellenőrzési látogatásra került sor: az egyikre 2008 májusában Bulgáriában, a másikra 2008 júniusában Romániában.

5.1.1 Bulgária

A 2008. májusi kiküldetés során végrehajtott ellenőrzések eredményei rámutattak arra, hogy egyes akkreditációs kritériumok alkalmazása nem volt megfelelő a bulgáriai SAPARD-ügynökség esetében, nevezetesen az utólagos ellenőrzések (amelyek csak a beruházások fizikai meglétére korlátozódtak), a humánerőforrás (nagyon magas munkaerő-fluktuáció) és az ellenőrzési tevékenységek (különösen a belső ellenőrzési osztály, valamint a csalás és a korrupció elleni küzdelemért felelős osztály) tekintetében. A kiküldetés megfelelőséggel kapcsolatos vetületére e jelentés 5.3.1. pontja tér ki.

A kiküldetést követően a bolgár hatóságokat 2008 júniusában levélben arra szólították fel, hogy dolgozzanak ki cselekvési tervet a hiányosságok orvoslására és a terv végrehajtásáról tájékoztassák a Bizottságot. A bolgár hatóságok tájékoztatást kaptak arról is, hogy a cselekvési terv megfelelő végrehajtásáig a Bizottság három fontos intézkedés tekintetében felfüggeszti a visszatérítést. A független audithatóság (Ernst & Young) által készített jelentés – amelyet a bolgár hatóságok 2008 novemberében juttattak el a Bizottsághoz –, megerősítette, hogy a cselekvési tervben szereplő, az akkreditációval kapcsolatos hiányosságok orvoslására irányuló valamennyi intézkedés végrehajtása megtörtént. Decemberben a nemzeti programengedélyező levélben nyilatkozott arról, hogy a cselekvési terv végrehajtása lezárult, és ezt független audithatóság is megerősítette. A Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Főigazgatóság szolgálatai az auditjelentés alapos vizsgálatát követően azt a következtetést vonták le, hogy bár figyelemreméltó előrelépések történtek, a független audithatóság is elismerte, hogy két fontos intézkedés csak részben valósult meg. Erről a bolgár hatóságok 2009 januárjában kelt levélben tájékoztatást kaptak, továbbá arról is, hogy a Bizottság

⁶ E. melléklet

folytatja a SAPARD keretében bejelentett kiadások visszatérítését, mihamarabb a fennmaradó problémák is megfelelő módon rendeződnek és Bulgária a cselekvési terv értelmében további erőfeszítéseket tesz az új ellenőrzési eljárások megvalósítása érdekében.

Tekintettel arra, hogy 2008 végén a cselekvési terv végrehajtása csak részben valósult meg, az érintett intézkedések tekintetében bejelentett kiadások (11,4 millió EUR) visszatérítésének felfüggesztését az említett időpontban a Bizottság még fenntartotta. A visszatérítések Bulgária részére történő folyósítását 2009 szeptemberében indították újra.

5.1.2 Románia

A másik ellenőrzési kiküldetésre 2008 júniusában Romániában került sor. A kiküldetés kellő bizonyosságot kívánt szolgáltatni arra nézve, hogy a nemzeti programengedélyező, a nemzeti alap és a SAPARD-ügynökség folyamatosan megfelel a többéves finanszírozási megállapodásokban szereplő rendelkezéseknek és feltételeknek, valamint meg kívánt bizonyosodni az akkreditált és átruházott eljárások, illetve szervek megfelelő működéséről.

Az ellenőrzés súlyos hiányosságokra mutatott rá a belső ellenőrzési rendszer és több akkreditálási kritérium tekintetében, valamint komoly kétséget ébresztett a beruházási támogatás odaítélésével kapcsolatos ellenőrzési eljárás hatékonyságát illetően.

Az észrevételek alapján a román hatóságokat 2008 júliusának elején levélben arra szólították fel, hogy dolgozzanak ki cselekvési tervet a feltárt hiányosságok orvoslására és végrehajtásáról tájékoztassák a Bizottságot. A levél hangsúlyozta a nemzeti programengedélyező felelősségét a korrekciós intézkedések megfelelő végrehajtását illetően, amelyet egy független audithatóságnak is meg kell erősítenie. A feltárt hiányosságok súlyossága miatt a nemzeti programfelelőst felkérték, hogy ne terjesszen több, a költségek visszatérítésére irányuló kérelmet a Bizottság elé, valamint a korrekciós intézkedések megvalósításáig szakítsa meg a kifizetések folyósítását a végső kedvezményezetteknek. A Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Főigazgatóság továbbá Románia esetében a program valamennyi intézkedése tekintetében felfüggesztette a bejelentett költségek visszatérítését.

A Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Főigazgatóság továbbá tájékoztatta Romániát, hogy folytatja a visszatérítést, mihamarabb megerősítését kap a cselekvési terv megfelelő végrehajtására nézve, amit egy független audithatóság is megerősít.

2008 júliusának végén Románia benyújtotta a cselekvési tervet. A román hatóságok 2008 októberi levelükben arról tájékoztatták a Bizottság szolgálatait, hogy 2008. október 1-jén folytatták a kifizetéseknek a végső kedvezményezettek részére történő folyósítását. A román hatóságok 2008 novemberi levelükben közölték a Bizottság szolgálataival, hogy a cselekvési terv végrehajtását befejezettnek tekintik. Megállapításukat a Román Számvevőszék jelentésére alapozták. A jelentés ugyan általánosságban pozitívan összegzi a végrehajtott korrekciós intézkedések megfelelőségét, de több olyan, az akkreditációt érintő hiányosságot is feltár, amelyet még nem orvosoltak megfelelően. A jelentés továbbá nem írja le és nem támasztja alá következetesen sem a román hatóságok által ténylegesen végrehajtott intézkedéseket, sem a cselekvési terv megvalósításának köszönhetően elért eredményeket, különös tekintettel a megfelelőséggel kapcsolatos problémákra.

A Bizottság szolgálatai a jelentést olyan szempontból is megvizsgálták, hogy az alapul szolgálhat-e a Romániának folyósítandó SAPARD-kifizetések újraindítására. E tekintetben az a megállapítás született, hogy bizonyos problémák esetében további információra van szükség

a román hatóságok által végrehajtott lépések pontos tárgyát illetően. Ez különösen arra a kérdésre vonatkozott, hogy voltak-e nem engedélyezett eljárás tárgyát képező és ezért pénzügyi kockázatot jelentő projektek. A Bizottság további információt kért a beruházási projektek tekintetében elvégzett kiegészítő ellenőrzésekkel kapcsolatban is, valamint a kifizető ügynökség és az audithatóság szintjén elvégzett ellenőrzések körét és tartalmát illetően.

Románia 2008 decemberében küldött levelében kiegészítő kiadásigazoló nyilatkozatot és kifizetés iránti kérelmet nyújtott be a 2008. november 30-ig tartó időszakra vonatkozóan. Mivel a román hatóságok még nem tudták megítélni a vonatkozó pénzügyi kockázatot, a Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy egyes pontok esetében további információra van szükség. A kifizetések újraindításáról a Bizottság az alapján fog dönteni, hogy a román hatóságok kielégítő módon eleget tesznek-e a további kéréseknek. Tekintettel arra, hogy 2008 végén a cselekvési terv végrehajtása csak részben valósult meg, a bejelentett kiadások (141,5 millió EUR) visszatérítésének felfüggesztését az említett időpontban a Bizottság fenntartotta. A visszatérítések Románia részére történő folyósítását 2009 júliusában indították újra.

5.2 A számlaelszámolásról szóló határozatok

A 2222/2000/EK rendeletben előírt követelmények értelmében a Bizottságnak határozattal rendeznie kell a tagjelölt országok SAPARD-ügynökségeinek számláját, illetve számláit.

Ennek alapján a Bizottság 2008. szeptember 30-án határozatot fogadott el Bulgária és Horvátország 2007. évi számláinak elszámolásáról. Tekintettel a Romániától kért kiegészítő információk folyamatban lévő vizsgálatára, Románia esetében nem kerülhetett még sor számlaelszámolási határozat elfogadására.

5.3 Megfelelőségi vizsgálat

2008-ban a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Főigazgatóság SAPARD-kiadások ellenőrzéséért felelős szervezeti egységei két megfeleléségi kiküldetést hajtottak végre, az egyiket Bulgáriában, a másikat pedig Romániában.

5.3.1 Bulgária

Az Európai Csaláselleni Hivatal (OLAF) által feltárt, feltételezett csalásokra tekintettel 2008 májusában ellenőrzési kiküldetésre került sor Bulgáriában annak felmérésére, hogy a feltételezett csalások összefüggésbe hozhatóak-e rendszerszintű ellenőrzési problémákkal. A végrehajtott megfeleléségi vizsgálat a „Mezőgazdasági üzemekben végrehajtott beruházás”, a „Mezőgazdasági és halászati termékek feldolgozása és forgalmazása”, „A gazdasági tevékenységek diverzifikációja alternatív jövedelem biztosítása céljából ” és „A vidéki infrastruktúra fejlesztése és javítása” intézkedésekre összpontosult.

Az ellenőrzések különösen arról kívántak bizonyosságot szerezni, hogy az ellenőrzési rendszer megvalósítása az elfogadott eljárások szerint történt-e, és hogy az ellenőrzéseket a vonatkozó előírások szerint hajtották-e végre. Az ellenőrzés súlyos hiányosságokat tárt fel, ezért a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Főigazgatóság 2008 júniusi levelével felfüggesztette a „Mezőgazdasági üzemekben végrehajtott beruházás”, a „Mezőgazdasági és halászati termékek feldolgozása és forgalmazása” intézkedések, valamint a „Nagykereskedelmi piac” és a „Gazdasági tevékenységek fejlesztése és diverzifikációja” alintézkedések tekintetében Bulgáriának folyósított kifizetéseket, elsősorban a SAPARD

keretében kötött szerződések elfogadása során az ajánlattételre vonatkozó szabályok be nem tartása miatt. Ezen intézkedések a program keretében rendelkezésre álló teljes összeg megközelítőleg 80%-át teszik ki. A feltárt hiányosságok miatt a Bizottság megszakította a kifizetéseket, ahogy arról már korábban említés történt (lásd 5.1.1. pont).

5.3.2 Románia

Romániában a 2008 júniusában elvégzett kiküldetésen túl 2008 szeptemberében megfelelőségi vizsgálatot is végrehajtottak annak megállapítására, hogy a Romániában „A minőség-ellenőrzés, az állat- és növény-egészségügyi ellenőrzések struktúrájának javítása az élelmiszerek minősége és a fogyasztók védelme érdekében”, a „Mezőgazdasági üzemekben végrehajtott beruházás”, „A környezet védelmét és a táj fenntartását célzó mezőgazdasági termelési módszerek” és az „Erdészet” SAPARD-programokkal kapcsolatos egyes elfogadott intézkedések vonatkozásában az irányításra, az ellenőrzésre és a szankciókra vonatkozóan megvalósított eljárások összhangban vannak-e az érintett többéves finanszírozási megállapodások rendelkezéseivel. A főbb megállapítások a magánbeszerzési eljárás megfelelőségére, a közbeszerzési eljárással kapcsolatos következtetlenségekre, a SAPARD-ügynökség központi szintű ellenőrzésére és a végrehajtott helyszíni vizsgálatokkal kapcsolatos bizonyítékokra és dokumentációra vonatkoztak.

A megfelelőségi vizsgálat megállapításai – például a szóban forgó kiadásokat érintő pénzügyi korrekció lehetősége – a számlaelszámolási eljárás végén kerülnek mérlegelésre.

5.4 Az Európai Számvevőszék által végzett munka

A 2007. évre vonatkozó megbízhatósági nyilatkozat keretében a Számvevőszék felülvizsgálta a Bizottság által Románia és Bulgária esetében végrehajtott számlaelszámolási eljárást. A Számvevőszék vizsgálata továbbá – ugyanezen két ország vonatkozásában – kiterjedt a Bizottság által végrehajtott megfelelőségi elszámolási eljárásra is. E második ellenőrzés alapján a Számvevőszék megállapította, hogy a romániai megfelelőségi ellenőrző látogatás nem terjedt ki egy kockázatos területre a közösségi közbeszerzési szabályok betartásával kapcsolatban. A bizottsági szolgálatok megvizsgálták a Számvevőszék jelentéseit és az érintett tagállamok válaszait is, továbbá nyomon követték a két országban végzett ellenőrzések során felmerült néhány kérdést.

5.5 A szabálytalanságok közlése

2008-ban az OLAF a SAPARD-programokkal kapcsolatban feltárt szabálytalanságokkal összefüggésben 230 első értesítést és 632 aktualizált bejelentést kapott.

2007-hez képest a jelentések száma 8%-kal növekedett. Erre több lehetséges magyarázat is van. Horvátország csak 2008-ban jelentett be először a SAPARD-programmal kapcsolatos szabálytalanságokat. Lengyelország és Magyarország a kedvezményezetteknek folyósított utolsó kifizetéseket követő utólagos ellenőrzések eredményeképpen új szabálytalanságokat tárt fel. Románia 2007-hez képest kétszer több esetet jelentett be.

A legtöbb jelentés Romániából, Bulgáriából és Lengyelországból érkezett. A 2007. évi adatokhoz képest Bulgária, Magyarország, Litvánia, Lettország, Lengyelország és Románia esetében megnőtt a bejelentett esetek száma. Csökkenést tapasztaltak a Cseh Köztársaságban, Szlovéniában és Szlovákiában.

A SAPARD-program keretében előirányzott közösségi pénzügyi hozzájárulás a 2007. évhez képest 334%-kal, a visszafizetendő összeg pedig 294%-kal növekedett. Úgy tűnik, hogy a végső kifizetések után több szabálytalanságra is fény derült, ami a lekötött összeg teljes visszafizetetését eredményezte.

Feltételezett csalásokat csak Bulgária, Románia és Horvátország jelentett. Ez a 2008-ban Bulgáriában bejelentett esetek 71%-át jelenti, Horvátország esetében 50%-át, Romániában pedig 6%-át.

2008-ban a szabálytalanságok feltárásának leggyakoribb módja a nemzeti adminisztratív vagy pénzügyi ellenőrzés, az elért eredmények helyszíni ellenőrzése, a bejelentés és a dokumentumok ellenőrzése volt. 2007-ben ugyanezt a tendenciát lehetett megfigyelni. A „bejelentés” ugyanakkor fontos új elemet jelent a Bulgária által bejelentett esetek vonatkozásában.

2008-ban a leggyakoribb szabálytalanság a „kötelezettségek teljesítésének elmulasztása” (az esetek 23%-a), a „meghamisított alátámasztó dokumentumok” (19%) és a „szerződéses feltételek vagy egyéb szabályok be nem tartása” (19%) volt. 2007-hez képest a legnagyobb változás a „meghamisított alátámasztó dokumentumokkal” kapcsolatos esetek megnövekedésében figyelhető meg; ezen esetek száma 4%-ról 19%-ra nőtt. A legtöbb esetet Bulgária jelentette be.

6. A NEMZETKÖZI SZERVEZETEKSEL VALÓ EGYÜTTMŰKÖDÉS

Az Európai Bizottság az elmúlt évek során fokozottabban együttműködött a nemzetközi pénzügyi intézményekkel a vidékfejlesztési intézkedésekre nyújtott előcsatlakozási támogatások területén. Ennek következtében javult a Sapard működésének, valamint a nemzetközi pénzügyi intézmények és a Bizottság közötti lehetséges együttműködési területeknek a megítélése. A SAPARD keretében kialakított megközelítést jelenleg az IPA vidékfejlesztési komponens keretében használják.